

FÜGGETLEN LAPOK

Megjelennek minden nap.

Al előfizetési pénzek
A lap kezelését illető minden tárgyak a kiadó hivatalhoz (Első magyar egyesületi könyvnyomda, 3. korona-utca, 18. sz. a.) intézendők.
Bérmontetlen levelek el nem fogadottnak.

Előfizetési ár:

egész évre 20 frt., félévre 10 frt., negyedévre 5 frt.

Belgatási díj: 6-hasábos petit-sor 5 kr., belyegdíj mindenbelgatásért 30 kr.

A „nyilt-tér”-ben 4-hasábos petit-sor 20 kr.

Uj előfizetés

FÜGGETLEN LAPOK továbbí folyamára.

April-juniusi évnegyedre 5 ft. — kr.
April-septemberi félévre 10 „ — „
April-decz 3 évnegyedre 15 „ — „
Egy hóra „ „ 1 „ 70 „

A kiadó-hivatal,
3 korona utca 18. sz.

Pest, april 1.

1848-diki alkotmányunk betűje, midőn az államegyházi jogviszonylatot új, az európai államformáknak megfelelő alapokra helyezte, nem mondotta ki a végzetes eszmét, mely hattyudala lett volna az állam és egyház között nyolcz századon át tartott frigy felbomlásának.

Nem mondotta ki még a XX-dik t. cikkelyben sem, hogy végkép szakítani akar az egyházzal.

Mindenki tudhatja, hogy itt nem a katolikus egyházat értjük csupán. A protestans és többi egyházak is jöhetnek a viszonylatkülönböző formájában, de bizonyos vonatkozásban még is állottak az államhoz.

De hisz az államférfiak nem annyira a törvénykönyv betűje után indulnak. A szöveg szelleme, mely sejtet és vezérel, ez határoz a fejlődési intézmények sorsa fölött.

Kutassa azonban bár ki is, a 1848-diki XX t. cz. szellemét és célját, apodicticus értelmét abból semmi-kép sem fog kihozhatni az állam és egyházak szándéklandó elválasztására.

Ellenkezőleg maga az egész vallási törvény épen az által, hogy törvényhozási intézkedett az egyházi és interconfessionális jogokról, a polgári hatalom közjogi érdekeiről a vallási dolgok rendében, nyíltan és tényleg bevallotta, hogy az egyházakkal épen nincs kedvében szakítani, s nem tartja opportunusnak e tekintetben az amerikai rendszert a magyar földre átültetni.

Az egyház szabadsága szintegy, mint bármely más szabadság, nem követeli szükségképp az állami kapcsolat támaszát.

Nem is lehet alkotmányos szabad intézmények középt az államegyházi viszonylatnak oly értelme, milyenben azt N. Károly, vagy Habsburgi Rudolf vette.

A középkori patriarchalis állam-

eszmény, a pápaság és császárság frigyülésén alapuló nyugateurópai keresztény köztársaság, ma épen ugy elhírhadt, mint az egyház és állam abszolút különválhatása.

De mind addig, míg az alkotmány jogot tart az állam részéről az egyházak és vallások fölött való felügyeletre, s törvényhozásában végzeményeket hoz, törvényeket alkot, az interconfessionális értekek rendezésére és jogok oltalmára nézve; mindaddig az állam és egyház közötti viszony érvényesült lesz, alkotmányos intézmények középt is.

A jogeszmék formáinak fejlődése hozta magával, hogy a surlódás, mely állam és egyház között tartós harcok okozója volt, újabb joghelyezkedés által tétessék jövőre, a szabadság és béke érdekében lehetetlenné, de a jogeszmék alkalmazása nem lehet egyoldalú, s önző az állam, fukar, igazságtalan az egyház szabadságára nézve.

Államfejlődésünk, egész a XV-dik századig, nem mellőzhető ugyan az olasz és német államészmék befolyását politikai és társadalmi intézményeinkben, de a magyar királyi udvarnak a külvilággal való szorosabb érintkezéseinek daczára, egészen más formájára növekedett az államegyházi viszonylatnak nálunk mint szomszédainknál.

És épen ezen inkább nemzeti jellegű államjogi kapcsol az egyházi és interconfessionális vonatkozásokban, Árpád földén egészen más hagyományokat és eszméket teremtett, nemzeti sajátoságok adott az egyháznak az állam s viszont az államnak az egyház irányában.

Harcossá tette a papot, mint a világit, egyenlő köteleket róván a clerusra és világitra, mely politikai kapcsolat az egyházban is bizonyos kölcsönösséget vont maga után: a világi elem is jogosultságot nyert az egyházi ügyekben.

Az ily szövethetése teremtette nálunk a nemzeti szellemet, az alkotmányos szabadságot és kultúrát.

Ezen kapocs vállain emelkedett az új alkotmány oly szabadelvű, oly magvas fejlődésre, magával hozván át az új korba, a régi barátságos emlékek vigaszát, az egyház és polgárzat együttes szenvedéseinek, nemes törekvéseinek hagyományát.

Lehetett-e ily erkölcsi családban, a családtagokat egyszerre idegen, két részre választani, oly osztózat hozván közbök, hogy az egyik mindent örököl, a másik, csak sorsának gunyját vigye magával?

Es még mind'kkorig nincs eldönt-

ve, vajjon az állam intenciói sikeresebben elérhető-e, a lelkiismeret dolgainak hideg elvetetése által az állam részéről, avagy ellenkezőleg lehetnek viszonyok, hol a népelet, a nemzeti köztudat épen ugy hozható a jog és szabadság hasznának megfelelő hullámzásba, ha az összes társadalmi elemek munkája és szelleme bevonatik a nemzeti érdekek békés munkájába!

A földhitel democratizálása.

I.
Távol vagyunk még a gondolatától is, hogy modern politikusaink fogása szerint kiáltó czéget válaszunk fejtegetéseink tárgyának.

Sőt bevalljuk, hogy némileg tartózkodunk, mert e czéggel napjainkban annyi visszaélés üzetik, és hol csak lehet örömet kerüljük, félve, hogy hol komolyan használtatik is; czélatosnak vétethetik s nem ment a politikai charlataneria színétől, mitől annyira irtóznunk.

Mentségül legyen elmondva, hogy az elnevezés nem saját gondolatunk, de egy jel-s német író, s tárgyunkra nézve mellőzhetlenül jellemző, miért is használjuk kikötve, hogy az elnevezés által ne engedje senki bírálatát a dolog érdemeire nézve legkisebbé is befolyásoltatni.

Azon szabályokat, melyeknél általános Európában a földhitel nyugszik, fel kell tennem, hogy mindenki ismeri.

A földhitel közvetítő intézetek ugyan is vagy bizonyos becsértéket vagy kiszámított évi jövedelmek, vagy kiszabott adózat vesznek alapul, mely alapok nálunk annyival gyaróbbak, mint ingatlabbak, s mindezeket oly formássággal kötik, mely miatt a földhitel jövéte mére a szükséghez képest felette szűk térre szorul.

Ezen intézetek még nálunk újak s igen kevesek, a mit mondanók vagyunk, szükségképp a külföld előhaladott viszonyaira vonatkozunk, hazánk állapotaira azonban fokozottan állanak.

A külföldi földhitel-intézetek fennebbi constructiójából természetesen fakadt az azon eredmény, hogy annak használása köréből a gazdák aránytalanul nagy száma kizárult, a nagyobbak mert a kellékeknél megfelelő alig képes, a kis gazda épen szükségletének csekély összegei miatt.

Elállott tehát külföldön szükségé annak — így szól az idéztük német szakember — hogy a földhitel ügye szűk korlátaiból emancipáltassék. Es,

hogy a mezőgazdaságon nagyban és egészben segítve legyen, szükség, hogy intézeteink, melyek földhitellel foglalkoznak átalakítsanak, még pedig az által, hogy letegyék aristocraticus jellegüket s democratizáltassanak, az az közhasznúvá tétessenek a kis gazdák körében is.

Általános értelmezés szerint a hitel fogalmától a bizalom elválaszthatatlan. A személyhitel nem is egyéb mint a kölcsönöz jóakarata, becsületességébe és képességébe helyezett bizalom.

Es ez a hitelnek egyedül helyes alakja.

A záloghitel e nevet csak bitorolja mert ennél már nem bizalomról de bizonyosságról van szó s a zálog épen kizárja a bizalmat.

A személyhitel tekintetében egy jelenség a külföldön meglepőleg mutatkozik. Mig t. i. a mezőgazdaság belterjes üzlete a kis gazdának ezerképp nyit alkalmat hitelt igénybe venni, s polgári helyzetében a kielégítési képességre nézve leginkább vértézve a l, mert vételezésben hátat meg birtokot is felezi, róla van legkevésbé gondoskodva hitel tekintetében.

A munkásosztály sokkal nyomatókosabb ellátásban részesül. Iparos és munkás osztálynál természetesen csak személyhitelről lehet szó, az ezen hitelen minden előnyét élvezheti, míg a megterhelt nagyobb gazda s a kisbirtokos általában birtokának csekély volta s szükségletének parányisága miatt a földhitelintézetek szabályai által kizárva van a hitel jövéte ményéből.

Pedig a mezőgazdaság rendszere változván a gazdasági ma ép oly gyakran igényli a könnyű és gyors hitelt, mint az ipar és kézmű. Maga a mezei munka helyes időbeni tétele, a belterjes javítások, a gazdasági eszközök, gépek, trágya, mag beszerzése s annyi mindenféle kiadások igénylik a hitelt, még pedig olyat, mely hosszú formássághoz nem köthető, azaz a személyhitel.

Igaz a kézműves, iparos és munkás azon előnyben van a gazdához képest, miszerint munkájával folyvást értéket és az által pénzt teremt elő, míg a gazdának munkája csak bizonyos idő múlva válik értéké s ez részben az ok is, mely miatt a gazda személyhitel tekintetében hátrányos helyzetbe jutott.

De a mint ennek oka s alapja nincs általában, ugy különösen Magyarországon, hol a mezőgazdasággal foglalkozók száma annyira túlyomó, ha

hazánk felvirágzására és gyors kifejlesztésre akarunk működni, e czéla mi sem vezet inkább, mint a hitelviszonyainknak épen megfelelő s a kis birtokost ép ugy részessé teszi a személyhitel jövéte ményeinél, mint azt más osztályok is élvezik.

Minden gazda tapasztalja, hogy pénz, vagy azt helyettesítő hitel nélkül minden lépten fenakad. A magánhitel az intézetek s egyletek papírüzlete által szinte semmivé tétetett, a gazda tehát intézetre szorul maga is, de ezen intézetek mai alakjukban a gazdák legnagyobb részét kizárják a hitel jövéte ményéből.

Kell tehát hiteligyleteknek javított alapokon támadni, különben lehetetlen, hogy a mezőgazdaság hazánkban lendületet nyerjen, de csak fenn is állhasson.

Miként kell a földhitel democratizálni, hogy a bajon segítve legyen arról közelebből.

Sopronmege, márcz. 31.

E megege kath. mozgalmairól rég kívántam tudósítani édes hazánk kath. testvéreit. Igaz, hogy alig van nap, a melyben valami érdekeltet ne találhatnánk becses lapjába közlésre méltónak — szerénység nélkül állítva — Sopronmegéből; mert nem mulik el talán oly óra, a melyben ha néhányan összejövünk, lelkünk mélyéből ne nyilvánítanánk azon forró óhajátunkat: hogy mentül előbb jöjné meg a „kath. önkormányzat” országa, mely káth. magyar egyházunknak felvirágzását hozandja meg; azonban én csak megtörtént dolgot, a mely körül Sopronmege összes egyházi és világi egyénei mint erős védfél állanak, akarok felhozni.

Tudva van, hogy Sopron m. összes kath. világi és egyházi hívei január 24 én tartott gyűléssének egyik határozata volt, hogy kath. önkormányzatunk megnyeréséért a Földmég. herceg primás által egy felirat küldessék a n. m. vallás és közoktatási miniszter urhoz, a mely felirat elkészítésére folyó hó 17 én megis tartott a gyűlés s a mely felirattal ezenel, a Fmég. herceg primáshoz intézett levéllel együtt, van szerencsém a „Független Lapok”-nak s ez által édes hazánk kath. testvéreinek is megküldeni. —

Mindezekhez csak azt csatlom, hogy Sopronm. összes kath. világi és egyházi híveinek az a forró óhajta és törekvése: hogy a nyercendó kath. önkormányzatnak biztos, czéla vezető és tüdőthető alapja nem lehet más; mint a nemlétságu püspöki karnak 1848-iki emlékirata.

Hasznosnak hinném még a Sopronm. kath. népevelési egyletekről is szólni, de erről más alkalommal. Ikvamelléki.

A FÜGGETLEN LAPOK TÁRCZÁJA.

A katholika religio szépepzeti eszméi.

II.

A kath. religiónak isteni Alapítója által nemcsak az igazságok megismertése levén czélul tűzve, hanem főleg az azok szerint való cselekvés, nemcsak az igazságnak észszel fölfogott élettelen ismerete, hanem a szívben való megfogalmazás által annak élő gyakorlata, természet, hogy erkölcsi cselekményeinél az egész embert számításba kell vennie, nem szóhatván egyedül hitágazati igazságával a pusztá észhez, hanem kellemes és megnyerő külsővel a szívet is meg kell hódítania, hogy a megismert igazságok tetteles valóstását eszközöbhesse. Ez volt az isteni Megváltónak is akarata, ki minden tudásánál fogva mélyen látván az emberi szívek és vesékek, tanítmányát, mely örök kincs gyanánt vala szolgálaladó a beteges emberi szívek, oly gyermekded szépségbe öltöztetve ismertette meg a legutósbabb ugy, mint legigénytelebb lényekkel, mely tökéletesség tekintetében minden időkre nézve utóterhelten marad. E mindentudó orvos, ki az elbetegült emberi szívet minden titkát ismerte, ki látta a rothasztó kinövéseket, melyek azon az igazi szépség hibás ismerete következtében mint egy sorvasztó sómör gyanánt nőttek, kegyes kezével arra oly gyógyírt alkalmazott, mely a bűnös burkot arról letisztította, s ki végre azon szívet, mely a test sírjában, miként a meghalt Lázár a sziklatöregben már rothadásba vala átmenendő, új életre ébresztette. Az ügyes kertész, ki a kertjében levő fát,

mind maga, mind az utók számára gyümölcsözővé akarja tenni, főtörekvését oda irányozza, hogy esemetjét a fátyn kinövésektől megoltalmazza, mit elmulasztván a fa ugyan terjedelmes bokorra nő, mely külsőleg a szemeket is gyönyörködteti, de a tulajdonképi czélján, a termékenységnek nem felel meg. Ily fátyn kinövésekben gazdag vala az ó-kornak szépségi eszméje, mely terjedelmes ágakat hajtott ugyan, de az emberi szívek a bűnös érzelmektől ment tiszta szépepzeti érzetét csak kevésbé istápolta. Sok dolog, még több cselekmény, mely az emberi szív legbűnösebb dobanásai közé tartozott, szépek tartott, mert sok dolognak a valódi mibenléte, miként a sárga lábban szenvedő beteg előtt a tárgyak színe, föl nem ismertette. A szépek azon alaku megjelenése is, mely az emberi szívet nem nemesítette, hanem bűnösítette, nem tisztította, hanem kápráztatta, nagy kiterjedésben kezeltetett, mint olyan valami, mely elaltatta ugyan a tiszta érzelmeket s álomban is ringatta, de ezen álom lázas volt, melyből a fölébredés annál kínosabb vala, mennyivel édesebbnek mutatkozott az elszenvedés.

Az ó kori szépség ilyetén hatása az emberi szívre nem hozhatott oly gyümölcsöket, melyek életet táplálékul szolgálhattak volna, mert a fátyn bajtás a a helyett, hogy lementesített volna, épen oly értékesnek tartotta, mint maga a főtörzsök. E körülmények közt először is a szívek, mint a szépség közt székelhényének kelle újra születni, annak kelle a fátyn ágaktól megtisztulni, az érzékeség szakadozott föllegevel nagy mértékben beborított égének kelle először kiderülni, hogy a szépség napja tavaszi mosolygásával hathasson rá. Az emberi szívek ez átváltozásának óriási tüneménye az, mely a megváltónak a földön való megjelenését követte,

ez időszak azon kiindulási pont, melytől fogva a szépség, ugy a mint az a művészet bármelyik ágában megjelenik gyümölcsözővé kezdett válni, ez időszak az, melyben a szépepzeti is a bűnnek szolgálatából kiváltott s a megváltás áldásaiban részesített, midőn az az emberiség nemes érzelmi megtestesítőjéül állított, s elyszerűleg a bűnnek hatalmából és az ő eszméinek a megdicsősöztétől elvonott, midőn a szépepzeti az erény megkedveltetőjé s a bűn megutáltatójává lett.

Az emberi szívek megtisztulása és a szépepzetnek eredeti rangjára való emeltetése egy időnek a szüleménye. E kettős tünemény ok és okozati szoros viszonyban áll egymással. Addig, míg a szépepzeti fogalmán, miként a fa törzsökén ragdó mohok, az érzékeség túlgúsgos kifejezései a természetesség állapottának ismertettek, lehetetlen volt annak az emberi szív irányában azon nemesítő állást elfoglalni, mely bűnbajos hatásánál fogva épen őt illeti meg. Addig, míg a szépepzeti, mely fensőbb természeténél fogva is a szemlelnek képviselője, s mely nem is pusztán azon kevés részének összhangzata, melyben megjelenik, hanem valami szellemé, s kimagyarázhatlan dolog, a tulzott mértékben kifejezett anyagság szolgálatában állott, inkább érzékeket csiklandozató kaczer alakot öltött meg, a magára, mintsem a tiszta léleknek azon tulvilági visszatükröződését, mely a szívet nem lázasan ragadja el, hanem szelíden hatja meg. E lényeges átalakulásra azonban új eszmék és új alakok kivántattak, melyek a Megváltónak mennyi tanítmányában hagyományoztattak az emberiségre, mely a tisztult szívekben gyökerezve virágzását a szépepzetnek köteleességében érte el.

Most midőn azon tér, mely a szépepzetnek birtoka, az emberi szív tisztába áll előtünk, áttérhetünk a fölvetett tárgy másik ré-

szének a szemléletére. Ez első csarnokon okvetlenül át kelle haladnunk, hogy a szépepzetnek szentélyébe kellő magunk tartásával nyithassunk be; okvetlenül tudnunk kelle, hogy melyik azon részünk s milyen az, mely a szépepzeti által leginkább érdekelve van, mielőtt arra átmétnünk volna, hogy kellő módon mikép ápolják létünk ez egyik legnemesebb részét a kath. religio tanítványai, s mielőtt vizsgáltuk volna, hogy melyek azon bálzsamai religiónknak, melyek nemcsak jó illatukkal gyönyörködtetnek, hanem gyógyerejökben is részesitenek.

Főnebb volt említve, hogy minden nép, a mi szépet a szülő vagy képző művészetekben létrehozott, azon eszmékből merítette, melyeknek birtokába juttatta őt saját religiója. A költészet és művészet, mint oly dolgok, melyek a szívhez szólnak és azt akarják képezni, sehonnan sem vehettek oly dus anyagot, mint a religióból, mely a szívek táplálója s életője. Nem is találunk művészi remeket, vagy pedig csak tetemesen kevesebb számmal, melyek szolgálatukat nem a religio számára szentelték volna, melyek nem egy sokak által táplált érzeménynek kifejezői akartak volna inkább lenni, mint az egyedeké. Végig tekinthetünk az ó-kori népek művészetének történetén, valamint azon tárgyakon, melyeknek czéja volt valami szépepzeti eszme kifejezése, s tetővázás nélkül fölismertjük azon sugarat, mely a vallásos érzülettel ragyogó szívnek tükréről visszaverődve ext vagy amaz a tárgyat létesítette. A hinduk, egyiptomiak, perzsák avagy az ó-kori művészetben csillagi fényvel ragyogó görög nemzet szépepzeti szüleményeit tekinthetjük, akármely téren jelentek is meg azok, mindenütt azon eszméket látjuk ott megjelenni, melyek e különféle nemzetek religióiban gyökereztek, minden műtárgy nem

gyéb, mint azon eszméknek szép alakba való megtestesítése.

A görög nemzet már az ó-korban példátlan tökéletességgel fejtette ki azon törvényeket, melyek szerint a szellem bármely alakú előállításában el kell járni. Az a szépepzeti törvényeit, oly módon kezelte, hogy azok fölismérésé tekintetéből minden más ó kori nép mellőztetve a görögöket biztos zsinórmérték gyanánt vehetjük, s ha azon tulajdonokat, melyek szerint a görög művészet a szépség előállításában eljár, a kath. religiónak eszméiben fölföldözzük, méltán juthatunk azon megegyeződsé, melyre s. Jusztin vértánú a második században, hogy mindaz, a mi másoknál jól mondatott, miénk keresztényeké. (Apolog. II.) Mert igaz ugyan, hogy a görög művészet, mely sok tökéletes szép művel ajándékozta meg az útóvilágot, a szépepzeti törvények ismeretét nagy mértékben kimerítette, de mégis a természeti vallásnak az emberi érzékeséghez erősebb mértékben való hajlásánál fogva, nem ugyan a szépepzeti törvényeinek a kivitelre alkalmazottságában, hanem az eszmében nem felelt meg mindig a szív tisztább kívánalmainak, úgy hogy, míg még, mely szép tárgyai tiszta tulajdonságuknál fogva minden idők élvezetének szolgálnak, másokra nem tekinthetni a nélkül, hogy a felbőlen kedély világra n mi árny ne vetessék. Mig tehát a görögök szépepzeti műveinek némely része, mint eszméire nézve a szüzi ézelmekkel meg nem egyeztethető, tekinthetünk kőn kívül esik, a másik rész, mely minden tekintetben megfelel a szépepzeti örök törvényeinek, a fölvetett tárgyra nézve biztos zsinórmértékül szolgálhat.

Az első és talán a főok abban keresendő, hogy az ellenzék növekvő befolyása a legközelebbi választások eredményét a kormányra nézve aggasztó színben tünteti föl. Hogy a befolyást legalább úgy a hogy paralyzálhassa, magának a kormánynak kellene megválasztania e küzdelemre a kedvező pillanatot, mert ha a törvényes idő lefoly, a választások meg fognak történni, akár tessék ez a kormány, akár nem. A másik ok, mely miatt a kormány a választásokat minél előbb megtartani szeretné, az, hogy fél az új törvénykezéské, a saját és egyélti jog feyveretől. Napoleon magát pedig annál közelebről érdeklí, hogy egy „jóerzelmű“ kamarát biztosíthasson magának, mert napról napra aggasztóbb mérvben öregszik, a trónörökös sorsára pedig az ellenzék mostani szerepléséből kifejlődhető boyodalmak aligha lennének valami nagyon jótékony hatással. De másrészt ott van a kecségtől előnyök mellett a tőmérdek baj is, mely e választási agitációból keletkezhetik. A kormány tehát inog jobbra balra, s így történik aztán, hogy maga ép oly kevéssé tudja, mint a nagy közönség, hogy az új választások mikor fognak megtörténni, 1868-ban, vagy 1869-ben-e?

Bajorország. Fontos az, a mi most Bajorországban történik. Traunstein nevű helységben ugyanis a nemzetőrség ellenőrzése végett oda gyülekezett vidéki népség márcz. 28-án a városba elé vonulván igen izgatott hangulatban volt. Nemsokára erélyesebb életelt is adtak s a zandárfőnököt, ki éppen a városbázára ment, derekasan meghajigálták röggel. Mindjárt ezután megrohanták magát a városbázát is. „Nem esküdünk a porosz királynak, nem akarunk porozokká lenni!“ Ily kiáltások alatt rohantak a szilárdul előbök álló parancsnokra, ki őket hiába iutette nyugalomra.

Az izgalom mindinkább nőtt, a legények beütötték a kilyhákat s mindenféle holmi kát összezuztak, mire a kerületi tisztviselő hivatalos egyenruhában megjelenvén, több szörös megintés után fölolvasta a lázadási törvényt De e végső eszköz sem használt, sőt inkább most kezdődött meg csak a legjava. A tisztelket és hivatalnokokat erővel elkergették s az irodai helyiségeket a sző szoros értelmében lerombolták. Kályhák, asztalok, székek, ajtók, semmisen maradt épségben. Ezalatt lenn az utczán elkezdtek pörgetni a nagy dobos összehívták a nemzetőrséget, mely azonban csöppet sem használt, mert csakhamar elüttek a helyszínről. A zandároktól még a puskákat is el-

vették és kidobták az ablakon s aztán ügyverték széjjel a zandárságot. A városban az ijedség nagy volt, minden bolt be volt zárva, a házak kapui hasonlóképen. Münchenből táviratilag katonaságot kértek, melyre annál inkább szükség lesz, miután a szomszéd helységekből is oly zavarok történtek már, vagy még kilátásban vannak. A városbázán tett kár meghaladja az 100 frtot.

Belgium. Charleroi városában nagy mérvű munkásmozgalmak történtek. Az ottani közszénbányászok közül mintegy 700-an föl-láztak, szétrombolták a gépeket és épületeket s fölfüggesztették munkásságukat. Egy tiszt és 12 zsandár többé kevésbé súlyosan megsebesült. Délután 4 órakor Brüsseltől katonaság érkezett. A zendülők ekkor éppen a montigny i del'Épine nevű közszénbányában voltak, a hol a sorkatonaság őket utól is érte. Miután ismételt felszólításra nemcsak hogy el nem szedték, hanem a katonákat kövekkel s egyéb rögtönzött feyverekkel meg is támadták, ezek tüzet adtak, úgy hogy a munkások közül kilenczen halva, 13-an sebesülve maradtak a csatatéren. A katonák közül is több-be meg vannak sebesülve. Azon ipartűző helységeik, melyekben e zavarok előfordul-tak, u. m. Couillet, Gilly, Montigny, Chateli-neau és Marchienne, katonasággal vannak megrakva.

A rendülés a Gouffre nevű közszénteleg munkásainak munkabeállításával kezdődött, honnan 700 munkás elindult Chatelineaubá, Jaquemain öntődéjébe. Itt a kores-nában minden italt megittak s a malom ablakait egyföly-egyik beverték, egy nagy gözfürész pedig leromboltak. Ezután a csapat a vasut menté-ben Trien Raisin irodához vonult és ott is mindent összerombolt. Innen a Sainte-Croix s végre a de l'Épine nevű telekrebe mentek, mely utóbbiban a fennemlített véres össze-ütközés történt a sorkatonasággal. Márcz. 28-án a nyugalom 4000 emberről katonaság által ismét helyre volt állítva. Charleroi kör-nyéke táborhoz hasonlít, alig látni egyebet zsandárnál és katonaságnál. A munkások a koresmákba vonultak. Másnap aztán a zavarok más helységeben újolag elkezdődtek, de már nem oly nagy mérvben.

Spanyolországból nyugtalanító hírek érkeznek. Catalonia és Arragonia tartomá-nok éjszakai része ostromállapot alá van helyezve és pedig nem ok nélkül, miután nemsoká a hivatalos lapok által emlegetett csempészek okozták e rendszabályt, hanem a politikai brigantaggio, mely ama hegyeseg-vidékeken ismét lábra kezd kapni. Kicsiny,

de számos bandák czirkálnak ott a hegyek közt, kirabolják a közösi pénztáratok s a nép költéségén élnek. Az ezen csapatok által okozott ijedelem a déli vidékekre is elterjedt s ezer meg ezer zsoldos ösztönlík Madridba, biztosságot keresendők.

Azt hiszik, hogy a fővárosban és Barceloná-ban is nemsokára ki fogják hirdetni az ostrom-állapotot. A déli francia lap fölemlíti azt is, hogy az utolsó forradalmi mozgalom után Franciaországba átlépett s ott tartózkodó spanyol tábornokok s tiszték a nekik kijelölt lakásokat elhagyták s Cataloniába tértek vissza, vagy fognak visszatérni, hogy ott az újonnan alakult csapatok parancsnokságát átvegyék.

Törökország. Még mindig arról beszélnek, hogy Fuad pasa Párisba küllön kül-delelssel fog menni. Főczéjja a kréai kérdés elintézése lesz, mivel Aali basa a szultánnal bizalmasan közölte a valódi tényállást s mint mondják, oda nyilatkozott, hogy a sziget nem igazható le. Ezen meggyőződést egyé-bíránt a Bosphorus melletti államférfiak mind táplálják, és állítólag még az angol követ is Kréta felszabadítása mellett beszél.

A porta itt is másútt is furcsa helyzetben van. Azon este ha Károly, román fejedelem függetlennek nyilvánította magát, a porta ériyes katonai actióra készült, arról is van szó, hogy a szultán ezen esetben a fejedelemiségeket katonákkal rakná meg. De az mégis csak nehezen hihető, mivel Károly fejedelem mögött legalább is két nagyhatalom állna. Annyi bizonyos, hogy a porta előrelá-tásból Ruszukkban jelentékeny hadtesteket akar összpontosítani és oda a legjobb harci sze-rekret küldte. Ugy mondják, hogy a porta lépéseket tett, miszerint a persa kormányt kieltéjes. Persia az orientális Poroszország — magasabb intelligenciája van mint Török-országnak, jelentékeny katonai erővel bír — és így respectust gerjeszt. Háboruban minden bizonynyal Persia győzne, azt a szultán pa-lotájában nagyon is jól tudja.

Egyesült-Államok. A Johnson elleni pör tárgyalása Washingtonban márt. 13-án vette kezdetét. Dél felé a senatus ülésteré-nek belseje igen élénk látványt nyújtott. A senatorok csoportban álltak együtt és élén-kben beszélgettek a vád küllönöző pontjai felett. Köztük föl s alá járt mintegy kétszáz alsóházi képviselő, tanácsbeliek, és más kor-mányszisztviselők, kiknek számára a törvény-szék padjai mögött két sor szék volt fen-tartva. A karzatokat válogatott közönség foglalta el, nagybőrra bőlgylek. Az ülésterem is meg-

változtatott, és már a külsőségek is mint tör-vényszéknek tündették föl.

Az elnöki szék mindkét oldalán emel-vények álltak, az egyik a vádlók, a másik az elnök és a védők részére. Egy mellékszo-bában a hetestanács, Binghammal élén, volt egybegyülve várva a megjelenéseti jelre, vagyis midőn a törvénszék megalakul. Köztük volt Butler is, kit a körülmenyek a közzvaldó szereppel ruháztak fel. Fél egy tájban megjelent a főörvénszék elnöke Chase, S anbery által követve, ki mint az, Egyesült-Államok főügyésze beadta lemondá-sát, hogy mint Johnson védője szerepeljen. Néhány perczel előbb a capitolium egy kü-lön szobájában ő, Nelson, Curtis és Evaris tanácskoztak, kiket Johnson megbízott volt, hogy a védelem keserű poharát Stanberyvel osszák meg.

Egy óraker Chase főbíró elfoglalta székét és az a ház hírnöke tudtul adta a pör tár-gyát és államelnök törvényes meghívását. Erre Stanbery, Nelson és Curtis, Johnsonnak védői léptek a terembe s elfoglalták a szá-mukra kijelölt helyet az elnöki széktől bal-ol-dalon, a vádlók az ellenkező oldalon. Ekkor Stanbery emelkedett fel s fölolvasta, az elnök válszát a senatus meghívására, a tör-vényszéki elnök felé fordulva, az elnök válszát a senatus meghívására, melyben John-son megjelenését tudtarta, továbbá megnevezi védőt és végre előzetes esetekre hivatkozva negyven napi határidőt kér a védelemre való előkészültre, mit Bingham a hetes tanács nevében visszautasítani kíván.

Stanbery élénk szavakkal meglepetését fejezi ki a közzvaldó kívánata fölött. Oly ki-vánat ez, mely nyilván mutatja, hogy azon szándékkal van, miszerint e nagy pört úgy vigye, mint a fenytő törvénszék aprólékos perci folytat. Hivatkozva a senatus által elfogadott eljárás szövegére és vonatkozással azon körülmezyre, hogy az elnök két védője nincs is jelen, a törvénszék igazságérzetéhez felelebezi e kívánalmat, hogy védelemre kellő idő engedtessek, miszerint az ellenbizonyla-tokat és más segédeszközöket egybegyűjt-hessék.

„Ezen kívánalom visszautasítása“, ugy-mond, „annysit tenne, mint egy elkapatott ka-mara színvonalára állni, a törvénszékét évkönyveiben a jogi eljárás ily elhamarkodása nem található fel.“ Végül Stanbery kijelenti, hogy neki úgy tetszik, mintha az elnöknek és védőinek tört akarnának vetni. Bingham azt válaszolja, hogy csudálkozik az ily be-szédén, és biztosítja arról a védőt, hogy a hetes tanács javaslata csak a pör hosszú idő-re való kinyújtását akarja megakadályoztatni. A főbíró már a senatust szavaztatni ké-

szült, midőn Edmund senator a határidőt apr. 1-éig kinyújtani indítványozta. Három nap-tevő hozzá, elégséges lesz a védelem tudomá-sul vételére, és akkor a végtárgyalás apr. 6-án veheti kezdetét. Morton senator indítvá-nyára ekkor a senatus visszavonult az ülés-terembe és a főörvénszék elnöke kimondá, hogy az elnöknek 10 napi határidőt engedtes-sék a védelmi előkészültre. Márcz. 23-án a pör végtárgyalása lesz.

LEGUJABB.

Bécs, márcz. 31. Az urakháza mai ülésében az iskolatörvény felett folytatott tárgyalás. Miután a közoktatási miniszter a kormány álláspontját kifejtette, a kisebbségi javaslat az összes szavazatokkal 19 ellen-ben elvetettett és a részletes tárgyalás kez-detett meg, melybe a biztosság az 1-ső és 2-ik (az államfelügyeleti jogra és vallásos nevelésre vonatkozó) pontokat az alsóház szerkeztetésben lényegileg visszaállítá és azok elfogadását ajánlá. Az egész törvény a több-ségi vélemény szejint fogadtatott el.

Nagyvárad. A Nagyváradon márcz. 31-én hó utolsó napján tartott egyházmegyei kath. nagy értekezletet reggeli 8 órakor Venci Sancte elezte meg. A gyűlésre több (mintegy négy száz) tag jelent meg. A megvitatás főtagyát azon az ország hípmásához és a cultus-ministerhez itüzendő kérvények képeztek, melyek a multkori kath. értekezlet határozá-sából készülték. Ezen kérvények javaslatai egy szavazat kivételével elfogadtattak. — Bővebb tudósítással és a kérvények szövegé-vel legközelebb fogunk szolgálni.

Páris, márcz. 31. Grenobleból érkezett távirat szerint tegnap rövid zavargások fo-rdultak elő; 300 fiatal ember a praefectura és a püspöki palota előtt a marscillaist éne-kelte. A zavargók nemsokára önkényt szét-oszoltak. A „Patrie“ írja: A Rómából t-guap érkezett sürgönyök aggályokat keltek a pápa hogyléte iránt.

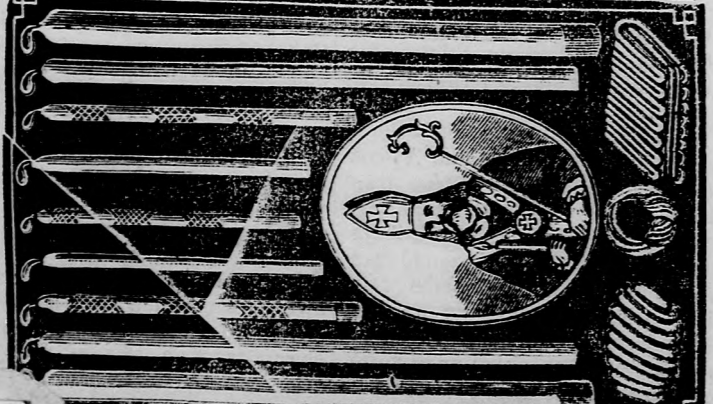
Kiadó-tudájdónos és felelős szerkesztő: ZOVÁNYI J. MIHÁLY.

T Ö Z S D E.

Pesti áru- és értéktársda márcz. 31. én.			Magyar értékpapírok árkelete.		Bécsi börze márcz. 30. án.		Részvények.		Elsőbbségi kötvények.			
			Árva	Tartva	Árva	Tartva	Árva	Tartva	Árva	Tartva		
Gabna-árak.					Államadósság.							
Buza bányási	83-85	6- 6 20	Pesti keresked. bank	645- 659	5% osztr. értékt.	53.30	53.50	Nemzeti bank	701- 706	1862 Erzsébet vasut	80.50	81
" tiszai	86-88	6 70- 6 80	Budai keresk. és iparb.	206- 210	adómentes	57.90	58	Hitelintézet	188.70	1867. államvasut	114.25	115.75
" pesti	86-88	6 70- 6 80	Pesti iparbank	237- 240	" nemzeti kölcsön	63.20	63.35	Magyar hitelbank	79.50	Déli vasut	97	97.50
" kérészes	83-85	6- 6 2	Pesti takarékpénztár	1550- 1600	" metalliques	56.20	56.40	Also-osztr. esc. társulat	585- 587	Északi vasut	88.25	88.75
Rozs	86-88	6 70- 6 80	Budai	438- 442	1860 ki sorsjegye	81.90	82.10	Cseh nyugati vasut	83.50	Cseh nyugati vasut	83.50	84
Árpa serfőzésre	78-80	4.25- 4.30	Pesti hengermalom	1280- 1290	Magyar földteherm. kötvény	71	71.50	Tisza vasut	91	Tisza vasut	91	91.50
etetésre	68-70	2.65- 3.91	Pannonia gőzmalom	1980- 1990	Bánati	70	70.50	Ausztriai földhitelintézet	170- 173	Gal. Károly Lajos vasut	91	91.50
Zab	45-47	1.65- 1.70	I-só budapesti gőzmalom	815	Horvát	70.25	70.50	Északi vasut	173	Magyar észak vasut	74.75	75.25
Kukorica bányási	—	—	Concordia gőzmalom	480	Erdélyi	66.25	67	Államvasut	249.90	Lemvasz. csern. vasut	74.75	75.25
Bab új	—	2.75- 2.85	Budai királymalom	880				Déli vasut	169.40	Erdélyi vasut	81.40	81.80
Köles	—	3.50- 5.80	Szegedi kivit. gőzmalom	358- 359				Erzsébet vasut	139.50	Ausztr. Dunagőzhajóz. társ.	93	94
Rapca	—	3.20- 3.30	I. upesti szeszmalom	815- 825				Gal. Károly Lajos vasut	202.50	Pesti lánchíd	—	—
	—	5.87 1/2	Pestbudai butorkézmű	327- 330				Lemberg csern. vasut	177- 177.50			
	—	5.75- 5.85	Magyar biztosító-társulat	692- 693				Cseh nyug. vasut	146- 146.25			
	—	—	Pannonia viszonbizt.-társ.	263- 265				Dél-ész. ném. összeköt. vasut	138.75			
	—	—	Pesti biztosító-intézet	260- 265				Tisza vasut	147- 147			
	—	—	Magyar észak vasut	76 1/2				Magyar észak vasut	80- 82			
	—	—	Pesti közúti vasúlya	583- 585				I-só erdélyi vasut	141.75			
	—	—	Kereskedelmi épület	390- 400				I-só ausztriai Dunagőzhajó-zási társaság	488- 490			
	—	—	Lánchíd	388- 390				Pesti lánchíd	382- 385			
	—	—	Magyar földh. záloglevél	71- 72								
	—	—	Ausztriai	90 1/2								
	—	—		96 1/2								

H I R D E T É S E K.

Ij. LUDVIG JÁNOS
viasz-gyertyák készítő
PESTEN
 ajánlja nagy választékú
viasz-gyertyákkal
 és mindennemű
viasz-készítményekkel
 jól ellátott raktárát
a városi és vidéki egyházaknak.
 Megrendelések a legolcsóbban és leg-
 gyorsabban teljesítenek.
Műhelye: Bo Itja: Pálházi-téplomn-épület 13. sz.
Műhelye: Kis-Dobó-utca 28. sz.

Károly József
 váltóüzlete Pesten, harminczad-u. 3. sz.

a börze - üzletekben
 csekély betétellel.

PROFUMA VILMOS,
 egyetem-tér 3. szám Pesten ajánlja,
dísz- és norinbergi áruk
 választékos raktárát,
 hola legjutányosabban vásárolhatni.

URBÁN KÁROLY
K ö f a r a g ó
 Pesten, kerepesi ut 29. sz. a.
 ajánlja magát mindennemű
 elkesztésére.

síremlékek, szobrok és egyházi oltárok
 elkesztésére.

Továbbá vállalai bármennemű építkezési munkákat a legolcsóbb áron.
 Vidéki megrendelések a légszorosabban eszközölhetnek.